

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo „Angelček“

Štev. 10.

V Ljubljani, dné 1. oktobra 1904.

Leto XXXIV.

Javora.

Ob cesti za belo vasico
Dva javora stojita,
Otožno v gluho jesensko noč
Drug drugemu v vetru šumita.

Dé eden: „Ej, rastel некоč
Jaz v lepših sem pokrajinah;
Moj dom bil z bratci, sesticami
Je v solnčnojasnih višinah.

A mrzla roka presadila me je
Sèm z drage moje višine;
Odtргali v zlatih letih so me
Od majke in domovine.“ — —

Pod javorom pa mladenič sedi,
O lepših dneh -premišljuje,
Ko živel lepó je s svojci doma
In zemlje poznal ni še tuje.

Taras Vaziljev.

Prvo pismo.

Stanko pismo dolgo piše
Mamici v domačo vas,
Solze si raz lice briše,
Jokal bi na glas!

Rdeč pečat poljubi pismo,
Stanko tiho zaihti:
„K mamici čez gore s pismom
Rad pohitel bi...“

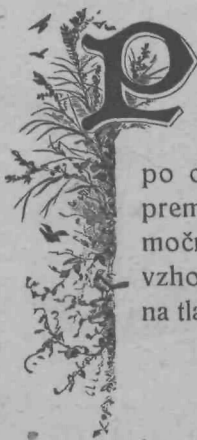
Tam za daljnimi gorami
Mamica pa misli nanj
In premišlja, kdaj zasinił
Svidenja bo dan.

Oj, z razprtimi rokami
Bo na pot hitela mu —
Takrat, takrat dvojna pomlad
Bo zacvela mu...

Semjonov.

Jesenske slike.

1. Pod hruško.

riromala je zopet jesen. Hladni vetrovi so zaveli sem od gora in gibalí veje Hladnikove hruške.

Cela kopa se jih je zbrala okrog babice. Sedeli so po otavi in jedli zreli sad. Drugdrugemu so nagajali, vpili in se premetavali. Na hruški je bil Stanko. V vrhu se je gugal in stresal močno drevo. Zganile so se veje in zašusteli so listi kot v sanjah vzhodnih pravljic in tiho so se dotikali drugdrugega. Padale so na tla hruške, zrele in rumene, mali paglavčki so se pa pulili zanje.

„Ta bo moja, ta bo moja!“

„Moja je, moja je!“

Kričali so in se suvali. Babica je vpila nanje, naj bodo pridni in mirni. A niso je dosti poslušali.

Malemu Lojzku, ki je oblekel letos prve hlače, je padla debela hruška na kodravo glavico. Zastokal je in prihitel k babici.

„As, as, babica! Bi, bi, babica!“

„Zakaj si poreden?“

„Oni redni, i piden!“

Jokal je, a ne dolgo, otroku se taka rana hitro pozdravi. Čez pet minut je Lojzek zopet skakal.

„Stanko, splezaj dol! Dosti hrušk imate.“

Stanko je slušal starko. Ni se mu ljubilo, da bi se gugal na hruški. Sam je že skrbel, da je imel polne žepe, za druge mu ni bilo kaj marí.

„Še, Tanko, še, tesi še!“ je vpil Lojzek.

Ali Stanko je že lezel dol.

„Saj si že sit, Lojzek! Pri očeh ti vun gleda. Glej ga no. Vedno bi zalagal mali želodček“, ga je pokarala babica in podprla svoj koščeni obraz z roko. Posedli so okrog babice. Kakor piščeta okoli koklje, so se zbrali, čakali so, da jim babica kaj pové. Ko pa ni hotela začeti, so jo sami vlekli za krilo, in Lojzek je smeje zinil:

„Babica, vej kaj epega!“

Babica se je vzdramila kakor iz sanj. Morda je strmela tje nad gore, kjer je plul v svežem vzduhu grabljivi kragulj, morda je zrla topole ob potoku, ki so šepetali in šelesteli, obsevani od solnčnih žarkov, tako skrivnostno in ljubo, kakor gozdovi, če se prikaže jutranje solnce na jasnem nebu.

„Povem vam pravljico, otročiči, nežno pravljico. Le dobro poslušajte!“

O kralju Matjažu ste že slišali, tudi o kraljeviču Marku sem vam že nekaj pripovedovala, o gozdnih vilah in o škrateljčkih ste me verno poslušali. Danes vam pa povem pravljico o žalostni materi.

Živela je mati, ki je imela edinega sina. Za vasjo je imela ob strmem rebru kočó, od kjer se je videlo daleč naokrog. Sin je bil junak kakor

Mabem

stare
njih^o okolici. Vsi so se bali njegove moči. Mati ga je ljubila kakor punčico svojega očesa; bala se je, da je ne bi zapustil. Ali sin je bil dober in ni zapustil svoje matere.

Prihrumeli so Turki in požigali in morili, kamor je stopila njih noga. In sin je moral iti v boj za domovino. Starka je plakala ob slovesu, ker je živo čutila v srcu, da ne bo njenega sina iz boja.

„Sin moj, Bog te varuj, in angel tvoj naj bo s teboj!“

Kapljale so solze na zemljo. Sin je pa poljubil starko na staro, koščeno lice, podal ji je roko, zaplakal je i sam in je odšel.

„Z Bogom, mati! Ne jokajte, draga mati!“

Odšel je v boj. Kot lev se je hrabro boril za domovino in sveto vero. Padali so kot snopi Turki okrog njega. Priletel je pa udarec, in sin se je zgrudil. Na poljani je zaspal. Temna noč mu je zavezala rano in zatisnila oči. Njegova duša je splavala nad oblake.

Priletela je drobna ptica lastovica, sedla na njegovo rano in omočila kljunček v rdečo kri. Odletela je zopet proti severu. Potrkala je na okence pri starki. Mati je plakala za sinom, ker ga ni bilo iz boja. Vsi drugi so se vrnili, ko so pomandrili Turka, le njenega sina ni bilo. In jokala je, da ji je že nedostajalo solz. Odprla je starka ptički okence in jo vprašala:

„Ali je padel moj sin?“

„Padel je. Glej, kljunček je rdeč. Z njegovo krvjo sem ga namočila.“

Odletela je lastovica v jasen dan, starka je pa zaplakala tako žalostno in bridko, kot da hoče izjokati še vso kri, ki jo hrani še ljubeče materino srce. In plakala je slednji dan, dokler ni izplakala vseh solz. Angelček božji je pristopil in lovil njene solze in jih nosil pred božji stol. Umrta je starka, in zamrle so solze.“

Babica je položila glavo med koščeni roki in zaplakala. Kot biser so tekle solze na zemljo.

„Babica, zakaj jokate?“

„Otročiči, tega ne razumete! Glejte, to je moja povest. Moj sin je padel v boju. Ta pravljica mi je najljubša izmed vseh.“

Plakala je zopet . . .

„Ne jokajte, nikar ne jokajte!“

Mali vnučki in vnukinje so se ji prijeli za krilo in so zaplakali z njo.

Hruškini listi so šelesteli tako žalostno in otožno, kakor bi plakali s starko. Jesen je, zato je tako bridka njih pesem . . .

2. Ob trgatvi.

Popoldne je bilo. Gorki solnčni žarki so se upirali v vinograd Gregorčkovega očeta. Prijetno je bilo tam. Pridno so se vrteli trgači in trgalke. Glasno so govorili in se veselo smejali, kakor je navada ob trgatvi. Vmes je zadonela tudi včasih pesmica, drobna in nedolžna, kot da jo poje mamica ob postelji dobrega deteta, ki je hoče zazibati v sladak sen.

Gregorček je bil nemiren deček. Vedno je kobacal med visokimi trtami in zobal. Imel je že poln želodček. Toda zmirom je še tlačil vanj.

„Gregorček, ne zoblji tolíko! Škodilo ti bo“, ~~so~~ ga opominjali oče, a ni se brígal za to.

Lahen vetrič je vel in poljubljíjal Gregorčkove lase, ki so štrleli izpod klobučka.

Tam na koncu vinograda ob potu je stal voz s petimi brentami. Vola sta bila privezana v grmovju. Branila sta se muham.

Gregorčkov brat Tone je prinesel zdajinzdaj brentač, natlačen z grozđjem in ga stresel v brento.

„Gregorček, ne zoblji več!“ ga je opominjal brat. Gregorček se je namuznil in se skril pod trto. Zopet je zobal.

dr. stopijelo v potok
Mogočni orel je plul v višavah tja nad gore, ki so bile dolgočasne. *se Gregorček v tistih potok*
Odpadalo je listje z drevja, ki je stalo samotno in otožno. *nebe*

Mati so prišli, da pomagajo pri trgatvi.

„Gregorček, ali si se že nazobal?“

„Ne še, mamica.“

„Ni res! Laže. Za ušesa ga stresi!“ se oglasijo od trgačev sem oče.

„Gregorček, glej, da ti ne škodi! Preveč ne smeš zobati!“

Tudi za materin opomin se ni brígal. Kmalu je začel iznova zobati. Toda bilo je dovolj.

Začelo ga je ščipati, da je vzdíhal. Vedno hujše je bilo. Pod trto je legel, vzdihoval in jokál.

„Ne bo te še konec, ne!“ je dejal brat. „Slušal bi bil!“

„Ah, jej, jej! Boli, boli, boli, ah jej!“

„Zakaj me nisi ubogal?“ je rekel brat.

„Prav, prav! To boš imel za nauk, kako je treba ubogati!“ ~~so~~ mu dejali mati.

Javkal je, da se je čulo tje do potoka, ki je šumel otožen kot jesenska pesem.

„Zdaj pa domov!“ ~~so~~ rekli oče.

„Ata, ne morem, ne morem! Boli, boli, ah jej!“ je tožil Gregorček.

Oče ~~so~~ ga potipali za ušesa.

„To ti bodi v svarilo, da drugič ubogaš. Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.“

Položili so ga na voz. Treslo je po poti; to je Gregorčku pomoglo. Ali ščipalo ga je še vedno; še ponoči ni bilo dobro; kasno je šele zaspal...

3. Na paši.

Mrzla sapa je bríla sém od severne strani. Topli dihi so izginili z gora in iz dolin, naselila se je tam žalost in zapuščenost. Drobnó čebíljajočih ptíc ni bilo več, odletele so na topli jug, da si ustanove nov dom, vesel in prijeten.

Trije so pasli gori za vasjo na pašniku: Jože, Janko in France. Živina je počasi mulila že pusto travo, ovce so pozvnanjele po ravnini z žvenkljajočim glasom, da se je slišalo dol v dolinico do vasi, kjer so stale hiše druga pri drugi, kot da jih je kdo nalašč znesel tako *skupaj na kup*.

Ogenj je prasketal, nizek zubelj se je vzdigoval v zrak, pastirji so skoro molče sedeli *okrog* in tiščali kožuške na svoje telo, kamor je silil mraz. Jože je kadil staro pipo in obračal krompir v žrjavici. France, ki je bil najmlajši — štel je komaj deset let — je izvlekel iz žepa zdajnzdaj par češpelj in jih zanašal v usta. Tudi Jožetu in Janku jih je dal. Janko se je pa tiščal v dve gubi, kakor bi imel zmrzniti, in je srepo gledal v dvigajoči se ogenj.

„Sivka, les, obrni se!“ je vpil Jože, pustil krompir in tekel zavrnit kravo, ki je hotela čez nizko gričelice dol v goščo.

Vran je sedel na starem štoru in krokal venomer svojo staro pesem tako enolično in dolgočasno, kot bi pel mrtvaško pesem.

Nekaj se je slišalo v višavah. Glasen je bil krik. Pastirji so se ozrli v zrak. Tropa žrjavov je jadrala na jug. Otožni so bili glasovi žrjavov, kot bi jemali slovo od zemlje in se selili na drugi svet, bolj vesel in živahen.

Po stezi je stopal počasi in previdno lovec s puško. Spremljal ga je pes, in umerjenih korakov je stopal zraven star mož z lajno. Zdajnzdaj je zalajal prepeličar nad živino in ovcami. Pri pastirjih so se ustavili.

„Sedli bomo malo“, *pravi* lovec. „Nekam mrzlo je.“

„Malo krompirčka mi boste dali; lačen sem“, *reče* mož z lajno, *ki* je prisedel.

Stisnili so se drug k drugemu. Jože je vzel krompir iz žrjavice in ga malce opihal. Razdelil ga je. Vsak je dobil dva. Mož je jedel z veseljem in si grel mrzle roke.

Prepeličar se je oddaljil. Tekal je okrog ovac. Zdaj je sedel in gledal nizdol, zdaj je stopil na skalo in zrl tje po dolini, kjer se je valila široka reka v lahnih ovinkih, kjer so stale vasice in se ozirale po gorah.

„Zagodite nam eno!“ *pravi* lovec, ko so se ogreli. Tudi pastirji so ponovili isto prošnjo.

Mož je prijel v roko staro lajno. Žalostno in bolešno so pluli glasovi po planinci nad vas, kakor bi jokali. Včasih se je čul stok, kakor da ječi stara ženica v težki bolezni z globokimi vzdihmi. Zdelo se je, kakor bi starček pripovedoval svojo povest, žalostno in bridko, in bi jokal za izgubljeno mladostjo in bi tožil nad jesenjo v svoji duši.

Morda je bil nekdanj vesel, da bi skakal liki dete po trati, morda srečen, a prišla je bolezen, nesreča, — morda je bil sam kriv — in mu je vzela mater in očeta. Ostal je sam na svetu. Prehodil je *morebiti* hribe in doline nezadovoljen, brez doma, ker ga je zapravil. In na stara leta hodi po svetu z lajno in poje pesem o jeseni. Morda, morda...

Nehal je mož, in solza mu je kanila raz lice.

Gori pri ovcah je zalajal pes.

„Kaj je vendar, da tako laja?“ pravi lovec. Jože in lovec ^{odhitita} na vrh.

Vedno je še lajal pes in nemirno mahal z repom. Na skali je stal in gledal zdaj proti prihajalcema, zdaj v prepad pod seboj.

Jože je skočil na skalo in pogledal v prepad.

„Jagnje je padlo. Milo blekeče. Treba ga bo izvleči.“

Šel je na nasprotno stran prepada, ki je bila položnejša, in lezel previdno in počasi nizdol.

„Nogo si je zlomilo“, je klical, da se je čulo, kot bi kdo kričal iz širokega brezdna.

Zadel ga je na ramo in nesel na vrh, počasi plezaje po skalah.

„Večerí se že. Domov poženemo“, je vpil v dolino.

Pastirji so prihiteli in gledali jagnje z zlomljeno nogo. Jože ga je držal na rami.

„Domov!“

Pognali so. Ovce so bleketale, pes je lajal, zvonci so peli otožno, kakor da pojó pesem o ločitvi.

Šli so; mož z lajno je stopal zadnji, solza se mu je včasih utrnila. Plakal je starec v jeseni ...

(Konec prihodnjič.)

Kdor zna pa zna.

I.

„Tra, tra, trárararárarara“ ...

„Kúretna, kúretna, kúretna“ ...

„Vsak dan krompir, vsak dan krompir, —
Vsak dan krompir“ ...

Tako so jo rezali in drugače navijali in pritiskali one nedelje po popoldanjem cerkvenem opraviu v Lipovju. Komedijantje so bili. Mimogrede so se ustavili za nedeljo v Lipovju in si sredi vasi postavili preprost šotor, v katerem so skazovali svoje vednosti in umetnije.

Vsake baže govorjenje se je slišalo o njih.

„Bogvekáj ne bo; so bili preveč razcapani, ko so postavljali tistole reč“, so pričeli prav počasi Pocinov ded.

„Seveda, če bi kaj prida znali, ne bi iskali pri nas drobtin“, menili so drugi.

„Po mestih bi živeli kot gospôda in se ne bi vlačili po kmetih, če bi res kaj umeli“, slišalo se je vse vprek.

„Take reči sem že vse videl; to ni nič. Takih tičev še v mesta ne puste ne“, se oglasi stari vojak Dragarjev Blaže.

Možje so jih devali v nič in tudi gledat jih na vse preteze ni šel nihče izmed njih razen Medvedovega strica, ki pa niso slišali onega pogovora.

Vse drugače pa mladina. Ta je bila pa kar mrtva na komedijante. Povsod so drli za njimi, kjer se je prikazal kateri. Doma pa vedne prošnje:

„Mama, dajte, dajte! Mama! — Mama!“

Marsikateri nosek je potegnil vase šapo na ves glas; marsikateri obraz se je nakremžil; marsikateri jok se je oglasil; marsikateri hranilček se je izpraznil; marsikatero birmansko darilo se je načelo radi teh komedijantov. Kozjekov Lukec je prodal celo svojo lepo belo zajkljo — polovico v izgubo, da je le mogel noter. Ako se nista mogla premagati celo prvošolec Fortunov Srečko in drugošolec Murnikov Nandek, kakó naj se pa premaga Kozjekov Lukec? Ona dva sta videla že marsikaj, Lukec pa nič.

„Trarararaaaa!“ Začelo se je. Lukec s peresom za klobukom, se je vstopil prav spred, da ne bi kaj ušlo njegovim očem in ušesom.

„Lej ga, pasjega psa, kakó zna!“ si je mislil, ko se je sukal pred njim črn kuže stoje na zadnjih nogah na precejšni krogli. Vse je storil pes na besedo in se prestopal po taktih godbe. Pa godba se začne glasiti žalostno, in kuže se zvali na tla, pomolí vse štiri od sebe in — pogine. Vse klicanje ne hasne nič, ne bič, ne mesena klobasa, ki mu leži pred gobcem, vse nič. Mrtev je... Godci udarijo veselo. V hipu je spet pes pokonci, pa se mu pridružita še dva, da nastane tak pasji direndaj, da ni smeha in ploskanja konca ne kraja.

Mnogo, mnogo čudovitega so kazali še ti psi. Ko so se pa utrudili, so nastopili pisano oblečeni komedijantje.

Ti so hodili samó po rokah, se postavljali na glavo; prevračali kozolce... Metali so kvišku raznobarvne kroglice in jih spet lovili v roke, po štiri naenkrat. Vedno jih je bilo nekaj v zraku, toda na tla ni padla nobena. „Mojster je!“ je pripomnil gledalec gledalcu.

Ta in drugi je nosil palico kvišku stoječo mu na nosu, na eni nogi je tretji nosil stol na zobeh ali na glavi.

To in še mnogo drugega se je videlo oni popoldan. Ko so se gledalci usuli zopet na cesto, so bili zadovoljni vsi, in ni jim bilo žal tistih božjakov, ki so jih plačali.

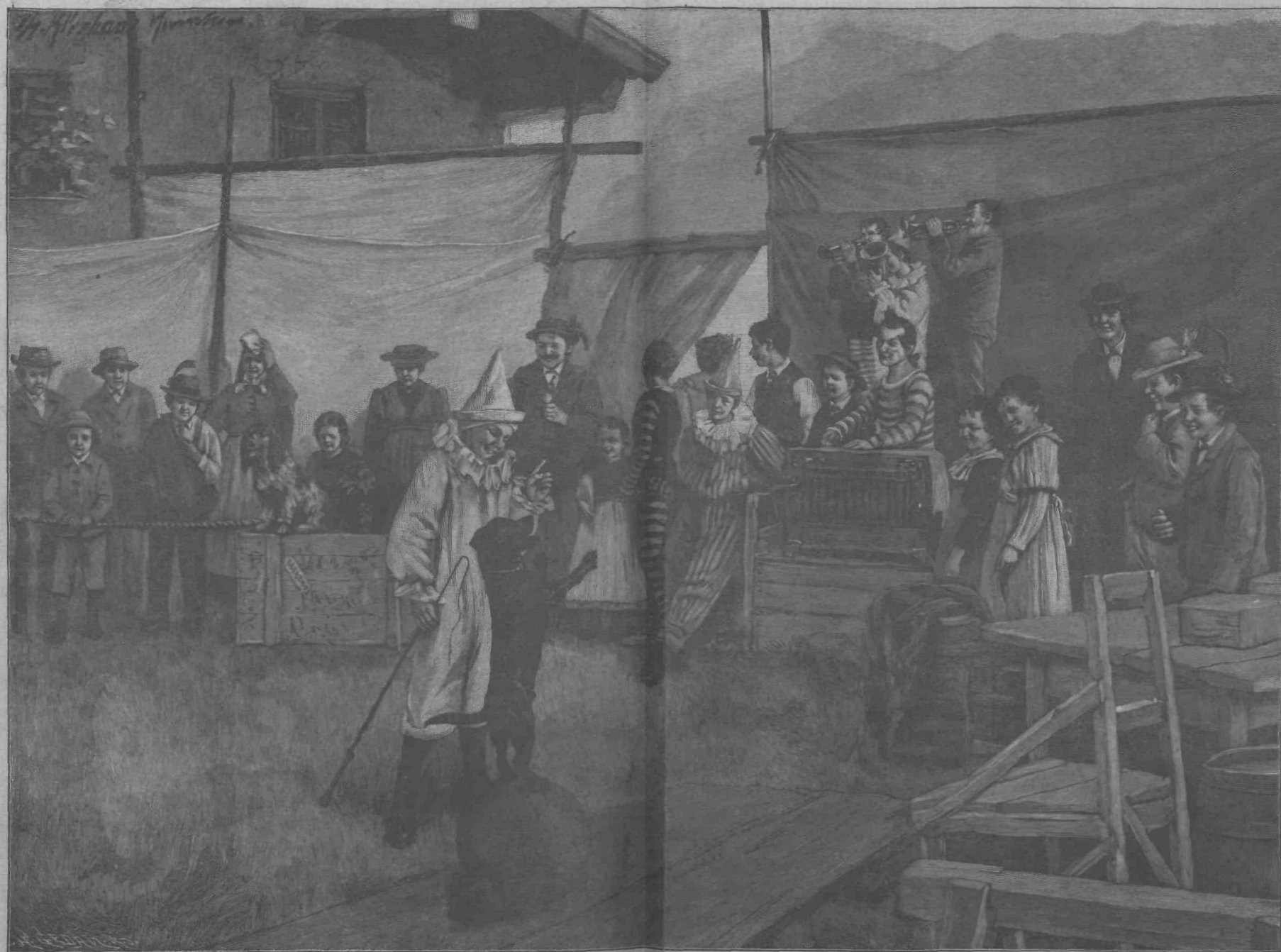
II.

Reveži so bili drugi dan in potem lipovski kužki!

„Prosi!“ — „Stoj!“ — „Čičaj!“ — „Mrtev!“ tako si slišal v vsaki hiši in na vsakem vrtu. Vsak pob je hotel biti mojster in je želel izučiti svojega psa, da bi znal kakor oni v komediji.

Toda drevo ne pade na prvi mah, in tudi mrcina pasja se ne nauči v pol ure. Tega niso vedeli mladi junaki, in skoro vsi psi so šli že prvo uro potepeno, z repom med nogami, okoli hišnega ogla — iz šole.

Da Kozjekov Lukec ni bil zadnji med pasjimi učitelji, vas ne bo presenetil. Seveda tudi njegov Murn ni bil nič boljši učenec kot drugi lipovski. Toda Lukec je bil vztrajnejši učitelj kot vsi drugi; on ni obupal nad svojim kosmatinom.

„Murče, murče!“ Danes pojdeš pa z menoj na pašo.“ In hodil je dan za dnem. Seveda večji kos malice je bilo treba urezati, da je bilo za dva.

Pri vseh pastirskih igrah je bil Kozjek prvi in najoblastnejši. Po komediji pa ga ni bilo več med pastirji. Kar posebej je pasel in sam se je kratkočasil v kaki oddaljeni dolinici.

Pastirji so ga pač pogrešali, saj brez njega ni bilo prave igre. Kaj se pa tudi more brez gospodarja? In to je bil Kozjekov Lukec. Da, toliko spoštovanja je užival v pastirskem zboru, da se ga niso niti upali vprašati, zakaj jih je zapustil in kam zdaj zahaja.

„Pojmo gledat za Lukcem!“ si izmisli nekega dne Ribičev Poldek.

„Saj res!“

In šli so.

Prav precej ga niso dobili. A dobili so ga vendarle. Prav tiho in oprezno so se priplazili po grmovju tik do njega.

In kaj so ugledali?

Niti sopsti si niso upali, kaj še geniti se. Kaj počilo bi v suhljadi in...

Lejte ga Lukca, kaj je počel?

„Murče, prosí!“ — Murče, čičo!“ — „Murče mrtev!“ Vse je ubogal ta pes, vse je storil ta Murče.

„Aah, — aah,“ se je slišalo pritajeno.

„Murče, prinesi palico!“

Lejte, prinesel jo je.

Zdaj jame Lukec vežbati sebe. Nosi palico pokoncu na dlani, na enem, na drugem prstu, na nosu, na čelu.

„Aah, — aah-a!“ je dihalo iz zatišja.

Iz žepa vzame jabelko, eno, drugo, tretje. Pometava jih kvišku, eno, dvoje, vse troje, vse dalj časa. No, zdaj ga je pa le goljufalo.

„Še en pot“, in zopet jih jame premetavati.

„Ah, aaah!“

„No bom pa še drugič poizkusil, ko bom sam“, je dejal in se zleknil vznak na mehko trato.

Tiho kakor tatje so se odplazili pastirji in daleč proč se je šele oglasil Poldek: „Ti tič ti, kakó zna!“

Pa Lukec se ni učil samo za svojo zabavo, ampak je hotel napraviti tudi komedijo. Zato se je vežbal neprestano. Naprosil je tri svoje najboljše prijatelje, da bi mu preskrbeli godbo.

In niso odklonili.

III.

„V nedeljo popoldne bo.“

„Kaj bo?“

„I no, ali ne veš? Komediya bo! Kozjekov Lukec zna vse, kakor komedijantje.“

„O ja! Kje pa bo?“

„Tam gori na pašniku za zelenim hribom.“

V prijazni dolinci so zagrado v soboto popoldne z visokim jelševim vejevjem precejšen prostor po Lukčevem načrtu. Pipčev Tonče, Škarjev Mihec in Ročev Matijec so jo rezali cel popoldan na svoje inštrumente: lončeno žvegljo, leseno piščalko in na orgljice.

„Bo“, je dejal Lukec.

„Bo, bo“, so pridejali še drugi.

Ne samo pastirji, tudi bolj odrasla mladina se je nabrala v Lukčevi komediji.

In začelo se je.

Murn se je sukal na debeli buči in na zadnjih nogah. Skakal je skozi obroč in delal še čudne druge umetnosti. „Murn mrtev!“ In kar padel je na tla in se raztegnil.

Toda nekaj je zašumelo gori v smrekovem vejevju.

„Veverica, veverica!“

Preskočiti se je hotela na sosednjo smreko, lej pa jo je prevarilo.

„Pumf!“ ravno pred Murnov gobec. Pa sta jo pokadila v hosto. Murna ni bilo več nazaj.

Lepa pisana jabolka jame metati Lukec kvišku in jih loviti, tri naenkrat. Dolgo mu je šlo po sreči, gledalci so kar strmeli. Toda nesreča ne počiva. Samo en sam hipec je trenil z očesom, in najdebelejše jabolko mu je padlo prav na nos s tako silo, da je videl tri solnca, kljub temu, da je bilo v senci. Kri mu menda zato ni tekla, ker se je neznansko ustrašil.

Smeh, ne smeh, pravi kröhöt je sledil ti njegovi nesreči. Očividno je imel med svojimi gledalci veliko večino nevoščljivcev.

Potrt in pobit je bil Lukec, toda do konca jo je pa le hotel speljati.

Gladko paličko si postavi na čelo in jo nosi okoli po prostoru. Oči je imel srpo obrnjene na gornji konec, da ne izgubi težišča. Druzega ne vidi nič, ne sliši nič in zato se izpodtakne in zaleti z glavo v ograjo. Palica mu odleti, sam pa pobere svoje kosti zunaj ograje. S krvavim nosom in krvavečim srcem jo ubere proti domu. Mladina pa ni užila toliko veselja in ni smejala toliko smeha tudi v pravi komediji ne.

Kdor zna, pa zna!

Ferdinand Gregorec.

Zgodnja slana.

Ah, v mojem srcu cvetja ni,
Vse vzela mi je zgodnja slana;
Premnoga cvetka pokopana
V preranem grobu tem leži.

Kaj, če zamrete cvetke vé —
Saj pomlad novih bo vzbudila,
A meni več ne bo vrnila
Mladostna sreča se v srce.

Cvetoš.

V leskovem grmu.

il je mižav jesenski dan.

V leskovem grmu sta se srečali sinica in taščica. Prva je veselo pozdravila tovarišico s svojim: „Cefi! cefi!“ Le-ta ji je pa odzdravila globoko se priklonivši: „Ček, ček, ček.“ „No, danes je pa res pust dan“, se je zahudila taščica, ko sta malce poskakljali po leskovih vejicah in se dogovorili, koliko časa se že nista videli.

„Ah, kako nestrpno že pričakujem božajočih solnčnih žarkov; pa nič ni in nič! Nebo zakrivajo že dni in dni ti sivkasti oblaki, in vetra nikakega. Da bi jih vsaj razpodil raz nebesni svod, in da bi spet posijalo gorko solnčece! Pa tudi po bregih se neprestano vlačijo ta raztrgana megla kakor cunjica in od potokov razteza druga svoje dolge, koščene roke. Res dolgočasen je tak-le dan!“

Nikar se ne huduj, sestra, saj si ne moreš pomagati. „Jesen je spet prišla v déžel“, tolaži jo sinica ter si s kratkim kopičastim kljunčkom trebi nežne krempljčke. — „Povej mi, povej, kje pa si kaj poletavala?“

„Pred tednom sem bila tam gori na vasi“, je nadaljevala siničica, „na oni lipi pred cerkvijo. Vrh zvonika je bilo zbranih krdelo lastovic, ki so glasno čvrčale in žvrgolele: „Jesen, jesen!“ Nikakor nisem mogla verjeti, da je res; mislila sem, da se motijo. Tedaj pa prileti od severa proti njim velik roj drugih, ki so svojim sesticam klicale: „Jesen, jesen!“ in te so jim odgovarjale: „Jesen, jesen!“ Pa parkrat zaplešejo okrog zvonika, se vzdignejo in odleté proti jugu. Skoraj da sem jim pozabila zaklicati: „Z Bogom! Da se spomladi zopet vidimo!“

„No, da je res jesen, pa mene prepričujejo solnčni žarki, ki nočejo več dajati prejšnje blagodejne toplote“, pripomni taščica. „Od skalnih gorā je pričel pihati ledenomrzol veter, trgati orumenele liste z dreves in jih poditi po zraku, da je veselje. Ah, ta piš in ta ples!“

Pa je zaščeбетala spet siničica:

„Včeraj sem skakljala po jablani pred Ambroževo hišo in trgala mešičke, v katerih sem dobila precej gosonic. Pa zapazim požrešnega brleza, ki je prav pridno donašal bučine pečke in jih vtikal za hrapovo skorjo. Tudi mene se je polastila slā, da se mu pridružim. Saj veš, kako rada imam ravno te pečke. Do njih je bilo pa sila lahko priti. Sušile so se namreč na deski pred hišo.“

Te pečke sva jedla z brlezom prav marljivo raznašati, to se pravi: jaz sem vzela po eno, brlez pa kar po dve ali še več, — kolikor jih je mogel zagrabit. Bil pa je ta lakomnik zelo pogumen pri tem delu, da jaz ne tako. Slutila sem že, da ta najina pridnost ne bo dolgo trajala, pa res ni. Meni se pa prav zdi, da je bil gospodar, ki nama je skazil veselje.

„Hudirjevi ptiči, ali mi bote precej vse pečke raznesli!“ se zajezi, pobere kamen in ga vrže proti nama. Komaj, da sem odnesla zdravo kožo.

Odtam sem zletela na sosednji vrt, pa sklenila sem s potom: ne več krasti. Ej vrt, to je bil še krasen! Čudila in divila sem se lepordečim in pisanim jabolkom, ki so se zibala po vejah. Konec vrta pa je pastir tresel hruške, ki so bobotale na tla, kakor bi bil kdo pretresal orehe. Sadje sta hitro pobirali dve deklici... Lahen vetrc potegne skozi drevje in veje se nalahno zamajejo. Nad mano je viselo zrelo jabolko. Ko se vejica zaziblje, se odtrga jabolko in pade meni na rep. Zahudila sem se in odletela iz vasi...

Zdaj pa že par dni poletavam po tej meji brez namena in cilja. No, tudi tukaj ni brez namena in brez vse zabave — moram reči. Danes dopoldne sem se mudila v gornjem koncu meje, kjer pastirji pasejo živino, pa kurijo in pečejo krompir. Naletela sem na prav zanimiv pogovor. Pastirji so se namreč pogovarjal o pticah. Da bi jih bila še bolj natanko čula, sem zletela na javor ravno vrh njih.

Prvi pastir, meni dobro znani Polajnarjev Miha, — se je širokoustno hvalisal, kako lepo sinico je imel lansko zimo ujeto.

„Tako lepe sinice“, jima je govoril, „nisem imel še nobeno zimo, kakor lansko. Ah, kako lepo je znala peti! Kadar sem jo izpustil iz kletke, tedaj je bila šele živa in vesela! Pa privadil sem jo bil tudi, da je sama zletela nazaj v kletko. Oh, kako nerad sem jo spomladi izpustil!“

— Ej, sem si mislila, jaz sem tista, ki si jo imel ujeto. Hvala ti, prav dobro se mi je godilo pri tebi.

„A, kaj boš ti!“ se oglasi drugi pastir — menda mu je bilo ime Jakob, če se še prav spominjam. „Jaz sem imel šele prijazno ptičico. Kako lepo je bila barvana pod vratom in kako gosposko se je priklanjala! Še sedaj mi je žal, če se spominjam, da sem jo izpustil.“

„Kako pa je bilo tvoji ptičici ime?“ se oglasi tretji pastir.

„I, čaki no, kako se ji je reklo? Ah, ne morem se brž domisliti!... Ta—ta—, ej že vem, taščica smo jo klicali.“

— Beseda „taščica“ je nepovoljno dirnila tovarišico in nemirno je stopicala po vejici. —

„Uganita pa zdaj, kako ptičko sem jaz imel!“ povzame tretji pastir — Lojze, besedo. „A, saj ne bosta uganila! — Imel sem liščka. To vama je bil lep! Okrog kljuna tja do oči je bil rdeč kakor kri, rep in perutnice je imel rumenoprepasane in na koncu črnoobrobljena kakor s črnim baržunom. Po trebuhu je bil pa belkast. Nad vse sem ga imel rad. A nekoč, ko je bil izpuščen iz kletke in je skakljal po tleh, pridejo oče v hišo, za njimi se pa tihotapno priplazi maček, počene... skoči... in po mojem liščku je bilo.“

To so si dopovedovali pastirji, pa drezali v ogenj, da je gost dim objemal javor in silil meni v oči.

Tedaj pa prileti roparski kragulj in prinese v krempljih belega golobčka. Pastirji vsi naenkrat zakriče nad njim... jaz pa sem smuknila po javorju doli in hajdi v mejo nazaj, kjer sem več kot pol ure mirno čepela od samega strahu. Od tam pa sem priletela tusem, kjer sva se zdaj sestali.“

Lahkih nog je poskočila siničica na šibkejšo vejico, zagugala se na nji, potresla z repom pa vprašala taščico: „Kaj si pa kaj ti počela to poletje? Si imela srečo z mladim zarodom?“

Taščica pa je zadovoljno pokimala z drobno glavico pa odgovorila: „Veš, poletu je bilo kaj prijetno v gozdu. Stavim, da se tebi ni godilo tako izborno. V lepem soglasju sem živela s svojimi tovarišicami in tovariši v gozdu. Pa le samo pomisli! Vsa drevesa, bodisi velika bodisi mala, so bila odeta in zavita v prazničnozeleni plašč, in prijetno vonljiv duh se je razširjal po gozdu in napajal zrak. Skozi veje so boječe trepetali radovedni solnčni žarki in poljubovali mične lističe na pritlikavem grmičju, kjer sem imela skromno gnezdece. V tako najprijetnejšem zatišju sem zredila svoj nadopolni zarod. Ah, to so bile urice materinskega tihega veselja! Pa brez grenkega pelina tudi ni bilo. — Čuj!

Nekega poletnega jutra — dobro se še spominjam, kakor bi bilo včeraj — sem zletela po navadi iskat hrane za svoje mladiče. Le-ti so bili že toliko odrastli, da bi si bili lahko sami iskali živeža; a saj veš, kako mati skrbi za svoje. Šla sem jim torej sama po hrane, pa naročila jim, naj se nikamor ne oddaljijo od gnezda. A kaj, mlada kri rada nori. Komaj sem jim odletela izpred oči, že so bili na sosednjem grmu. Pa oj nesreče! Požrešni skopec — da mu ne morem dobrega reči — se je pritihotapil do njih in v blisku je pograbil enega, ki sem ga skoro najbolj ljubila. Drugi so strahoma zbežali nazaj v gnezdo...

Zdaj na jesen pa tudi v gozdu čimdalje bolj ponehava mirno življenje. List za listom sušti ob deblih na tla, grabljice grabijo listje, drvarji sekajo drva in vrhu tega še tisti — lovci!

„Bum, bum“, zagrmi mi nekoč po gozdu. Preplašeni smo prileteli ptiči drug k drugemu pa se izpraševali: „Kaj je?“ Nihče ni mogel pravega uganiti. Občno mnenje je bilo, da nas ljudje hočejo prepoditi iz gozda. A teh misli nas reši vrana, ki je sedela vrh jelke in nam s hripavim glasom naznanila, da so lovci v gozdu in da iščejo dolgouhih, strahopetnih zajcev.

Hkrati se dvigne nedaleč od nas velik vrišč. Psi so lajali in cvilili, bevskali in sopihali, pred njimi pa jo je ubiral dolgoušec — zajec. No, mnogo psov je zajčja smrt. In tu so bili sicer trije psi, pa življenje je prekinila zajcu — vendarle puška. „Bum, bum!“ je počilo in zajec je zaječal, odskočil, prevrnil se, pa obležal.

Namah je pritekel lovec, prijel zajca za zadnje noge in zaklical:

„Ho—ój, ho—o—ój!“

„Ho—ój, ho—o—ój!“ se mu je odzvalo od dveh strani.

Skoraj nato pa sta prišla dva lovca.

„Imenitno, France, imenitno!“ mu je klical prvi.

„Glej no, glej“, je hvalil drugi, „tako velikega zajca pa že lep čas nisem videl.“

„Ej, sem mu moral dati tudi dva strela“, je pojasnoval prvi in z vidno slastjo ogledoval krvavečega zajca.

Jaz sem pa zamižala in rekla: „Bog nas varuj take smrti!“ Bežala sem od usodepolnega kraja. Pred očmi mi je bil še vedno ustreljeni zajec in nikakor se nisem mogla iznebiti njegove žalostne podobe...

Po gozdu je zavel močan veter in listje se je usulo z drevja, da mi je vse mrgolelo in plesalo pred očmi. „Ej, kaj pa vendar to, da list za listom pada z vej? So se li skregali? To ne more biti. Vse poletje so tako ljubeznjivo občevali in si pripovedovali bajke o vilah in rusalkah. To bo nekaj družega.

„Jesen, jesen“, je zaklicala žolna, ki je priletela od nasprotnega brega. „Mhm, torej jesen je“, sem pritrjevala samasebi. „Potem bom morala pa tudi jaz zapustiti gozdno stanovanje in iti na ravno, kakor sem to storila lansko jesen.“ Biti je moralo. Danes zjutraj sem se poslovila od gozda in se napotila tusem. Potoma sem naletela na kopico kmetskih ljudi, ki so grabili listje. Zbijali so slane in neslane šale in uganjali burke, da se je smeh razlegal daleč na okoli. Od sosednega brega pa je odmeval glasni: „Juhu—u!“ kateremu je na drugem bregu odgovarjal enak „juhu—u!“ Od nekod pa je donela pesem:

„S'nica b'la družica
K' ima rdeča lica.
S krempljčki je kruh mesila,
Z repkom ga j' pa vsadila.
Tralala, hopsasa!“

In sinica je jela glasno prepevati, za njo pa žvrgoleti taščica, ki se je venomer priklanjala.

„Kaj pa vendar imata, senica in taščica, da sta tako veseli, ko je vendar jesen in vse žaluje“, ju je motril in poslušal lišček, ki je marljivo obiral osat blizu leskovega grma. „Ej, vredno je pač, da grem gledat“, in je poletel v leskovino.

„Dober dan, lišček, dober dan“, sta hiteli sinica in taščica v eni sapi. „O, to je dobro, da si prišel, nama boš povedal vsaj kaj novega.“

„I, kaj pa sta tako veseli, kot bi bilo o sv. Juriju?“ se čudi lišček in zvedavo pogleduje zdaj sinico zdaj taščico.

„Radujeva se, ker sva se po dolgem času spet enkrat sešli“, je hitela dopovedovati sinica. Prav veselilo bo naju, če se nama tudi ti pridružiš in nama kaj poveš, saj je v takem - le času prav dolgočasno poletavati,“ je prigovarjala taščica in se po stari navadi priklanjala.

„I no, če je vama prav“, je zadovoljno odvrnil lišček, sedel kraj veje in jel pripovedovati:

„Preteklo je že par dni, kar sem dospel tusem v naše kraje. Poprej sem namreč vse poletje bival bolj na severu, kjer sem tudi vzgojil svoj zarod. Sedaj na jesen sem jo pa ubral k vam, da se malce pozabavam in pogledam, kako vam je kaj roževje obrodilo. Saj vesta, da gre našemu rodu to semenje še najbolj v slast. Pa bi še bilo, da bi imeli mi reveži mir pred ptičarji. A komaj smo se tod dobro ustavili, že so nas jeli ptičarji

zasledovati. Vem, zakaj. „Zaradi našega lepega petja in lepe barve — in lišček je mogočno in ponosno pogledal po sebi. — Mi, nič hudega sluteči — bilo nas je 16 skupaj — prvi dan obiramo roževje na robu onega jarka in preletavamo od rastline do rastline. Kar se približamo k precejšnjemu šopu ter z radostjo in slastjo planemo po njem, misleč, da bo dobra južina. A naglica nikjer ni dobra, tudi tukaj ni bila. Res je rastlo tam najrazličnejše roževje: konoplja, osat, dobra misel, pa kaj bi vama našteval, — toda med temi rožami so se skrivale limanice.

„Joj, joj, kaj pa to? Ah, sem se že vjel; pomagajte mi, bratje!“ je tožil eden in klical na pomoč. „Oh, jaz sem se tudi“, je vzdihoval drugi.

„Jojmene, jaz tudi“, je jeknil obupno tretji, in tako so se čuli od vseh strani obupni klici. In med ujetimi nesrečneži sem bil tudi jaz.

V tem hipu planeta s strani dva ptičarja, in kakor bi bil mignil, bil sem s svojimi tovariši v kletki. Vsi naši klici so bili zaman. Prosti bratje nam niso mogli pomagati, dasi bi nam bili radi. Ptičarja pa sta si zadovoljno mela roke in se smehljala, mi smo pa vzdihovali.

„Dober lov, dober. Par krajcarjev bova že dobila“, je govoril prvi.

„Da bi bilo le vsak dan takole“, je menil drugi in pogledaval v kletko.

Poslej mi je bila edina misel: kako bi se rešil, da ne bi prišel v mesto, kjer bi me prodali. In posrečilo se mi je. To pa je bilo tako.

Danes nam je dajala ptičarjeva žena hrane — par konopljinih zrn, ker sta menda on in njegov brat spet šla loviti moje tovariše. Jaz pa sem pazil na vse kriplje, kako bi jo popihal. Vedel sem, da so ženske bolj zaupljive in se jih lažje prevara kakor moške. In res je pustila dobrosrčna žena vratica odprta — ali iz pozabljivosti ali kako, ne vem. Urno smuknem skozi nje. K sreči je bila tudi polovica hišnega okna odprta in hajd — bil sem na prostem. Drugi moji tovariši jo niso mogli več popihati, kajti gospodinja je hitro zaprla okno, žalostno zrla za menoj ter mi žugala s prstom. In zdaj sem tu, da se z vama poveseim ljube prostosti.

„Ej, ej, kaj pa te bele muhe plešejo po zraku!“ naenkrat vzklikne sinica. „Pa vendar niso sneženi kosmiči?“ „Oh — žalostno — sneg!“ sta pritrdila lišček in taščica ter motno zrla v megleno ozračje.

„Ah, zdaj se prične pa za nas spet borno življenje“, je jela tožiti sinica, ki je bila prej še vsa navdušena in vesela.

„I, kar je, pa je“, vzdihne taščica. „Saj veš, kako pojó pastirji:

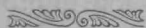
Zima prikima
Vse ptičke spodi,
Da ptičjega petja
Več slišati ni — —

Medve pa le ostaneva, ni res?“ povpraša taščica.

„Oprostita!“ je dejal tedaj lišček. „Jaz moram pa odriniti proti jugu; zadnji čas je že, da me ne zapade sneg.“

In razšli so se. Leskovi grm so pa belili snega prvi kosmiči ...

Aleksij Andrejev.

Jesenčice.

Ko bo prišla k nam jesen ...

Ko bo prišla
K nam jesen,
Travnik bode
Ves rumen.

Hladen vetrič
Bo pihljaj,
Slano s sabo
Bo prignaj.

Zlati cvet bo
Ovenel,
In odpal bo
Obledel.

Pomorila
Bode vse,
Kar na zemlji
Še cvetè.

Oj, potem pa
Snežec bel
Zemljo spečo
Bo odel.

Semjonov.

Prišla jesen ...

Oj kje je zdaj
Cvetoči gaj,
In kras njegov
Pomladnih dnov?

Pomladi ni —
Ni gorkih dni —
Prišla jesen,
Ž njo dih leden.

In kje je čas,
Ko mili glas
Krilatih čet
Budil je svet?

Prej cvetni vrt —
Zdaj grenka smrt
Prevlada vse,
Čeprav cvetè ...

Cvetoš.

Prememba.

Ravani zagrinjajo mègle,
Še solnce ob svojo je moč,
Po polju je vse ovenelo,
Ker slanica pada čez noč.

Kjer preje so ptičice peše,
Zdaj veter otožni šumi,
In kjer so dehtele cvetlice,
Vse mrtvo in strto leži.

Več dolgo ne bo, in zagrnil
Naravo deviški bo sneg,
In grob bo planina in gora,
In grob bo dolina in breg.

Cvetoš.

Megle se sive vlačijo ...

Megle se sive vlačijo
Čez žalostno ravan;
Nalahno z neba dež prši,
Otožen, pust je dan.

Utihnile so ptičice,
Viharji le hrume,
Odpalo listje je z dreves,
Le veje še ječe.

A včasih mrko solnčece
Posije dol z višav,
Prav kakor bi poslednji še
Izročalo pozdrav ...

Cvetoš.

Brez krasa ...

Brez krasa vrt in njiva,
Brez cveta tiha plan,
Nad njo pa mirno sniva
Jesenski tožni dan.

Vse čaka zime bele,
Kdaj pride čez goró,
Kdaj zadnjo ptičko v vrtu
Viharji preženó.

Adijo, radost zlata,
Oj z Bogom, mladi dan!
Adijo, mila trata,
Oj z Bogom, ljuba plan!

Sokolov.

Jesenski dih.

Izza skalne gore
Vstaja beli dan,
Hladen vetrič veje
Čez zeleno plan,
Jata ptičic plóve
V gorko južno stran ...

„Z Bogom, gozd zeleni,
Z Bogom, rojstni svet!
V južne kraje gremo
Drobne pesmi pet,
Radost bo objela
Širni južni svet.

Radost bo objela
Goro, log in plan,
A pri vas bo vladal
Mrzli zimski dan,
V njem bo spev utihnil,
Vsak bo cvet končan ...“

Semjonov.

Slana pada ...

Slana pada na polje,
Polja, gozdi rumenè.

Ptički nas ostavljajo,
Se na jug odpravljajo.

Redkokrat v tihotni hram
Solnček še posije nam.

Menda žarki se boje,
Da ljudje jih ne vlove;

Da jih deca ne dobi
In nič več ne izpusti ...

Slavko Slavič.

Jesenski dan.

Nad travniki in poljem
Meglé se vlačijo,
Na olšah ob potoku
Se vrane pačijo.

Pod strešnim kapom vrabčki
Otožno čivkajo,
V potoku mōtni valčki
Dremotno plivkajo.

In ptice se selivke
Od nas poslavlajo,
Gorice, brda, trate,
Cvrčé ostavljajo.

Nad poljem pa meglíce
Se sive vlačijo,
Na olšah ob potoku
Se vrane pačijo ...

Sokolov.

Jesenski večer.

Na zemljo usiplje dežek se drobán,
Po listju usehlem šepeče;
Nebesje zakriva pa zástor temán,
Ni ena tam zvezd ne trepeče.

Kako si otožen, jesenski večer!
Turoben si kakor gomila;
Ni enega glasa ni čuti nikjer, —
Že črna je noč vse zakrila.

Na svodu nebesnem, ah, ni je zvezde,
Na zemljo dežek se usiplje;
V tem miru o maju mi sanja srcé,
Pa glasno, počasno utr plje ...

Ljudmila Modičeva.

V jesenski noči.

Skozi temen gozd Burja zabobni
Burja piha, Še močnejše,
Hrast močan ječi, Hrastu lomijo se
Tožno vzdihá ... Stare veje.

Tresk na tresk — in hrast
Zadnjič vzdihne,
Zemlja zabobni, —
Vse utihne ...

Semjonov.

Ptička je zapela ...

Na jesenskem vrtu Zrli smo za ptičko,
Ptička je zapela Pa smo se solzili
Ono lepo pesem In smo si zapeli
O pomladnih dneh, Pesem zimskih dni
Pa je poletela In smo zaželeli
Na cvetoči jug. Zlate pomladi ...

Sokolov.

Ptičic slovó.

Lističi v gozdu šumijo,
Ptičice tožno pojó:
„Gozdič zeleni, adijo,
Južno nas kliče nebo!“

Jelke glasno trepetajo,
Veterček diha le mraz,
Lističi drobni šumljajo:
„Oj, ostanite pri nas!“

Ptičke zravnjajo peroti,
V daljni odplavajo svet...
„Ptičice, kdaj po tej poti
Bote vrnila se spet?“

Ptička drobna čez morje
V daljne mi dalje hiti,
Žalostno v sinje obzorje
Zrejo ji trudne oči.

Nežne poveša peroti,
V morje obrača okó.
Oj, po tej žalostni poti
Vrnila več se ne bo —

Pesem valovi bučijo
Žalostno sredi morjá:
„Gozdič zeleni, adijo,
Ptička se z nami peljá...“

Zvonimir.

Kaj žaluješ tiho ...

Kaj žaluješ tiho, Še nebo je jasno,
Smrečica zelena, Kakor prej je bilo,
Kaj solziš se milo, In veselje glasno
Tratica rumena? Bi se še glasilo, —
Še poljane črne Ali ptičke mile
Solnčece obseva, So se poslovile.
Gozdiče nemirne Radost sabo vzele,
Z žarki še ogreva; Pa so odletele ...

Zvonimir.

Na južnih vrtih.

Iz dalje, mračne dalje
Jesen je k nam prispela,
Od naših mrzlih krajev
Slovo je ptička vzela.

Slovo je ptička vzela,
Zletela v južne vrte,
Kjer cvetejo oranže
In sladke vinske trte.

Oj, tam poslej bo pela,
Misleč na rodne kraje,
Ej, tjakaj s ptičko drobno
Poletel bi najraje.

Oj, tamkaj s ptičko drobno
Bi živel v večni vesni
In peval o veselju
Bi s ptičko sladke pesmi.

A ko bi v naših vrtih
Spet vesna se razcvela,
Ej, s ptičko drobno zopet
Na dom bi prihitela ...

Semjonov.

Rožice.

Oj, v vrtu vele rožice
So glavice nagnile,
Oj, žalostne ubožice
Skor bodo usahnile.

Z gorovja že prihaja mraz,
Na vrt počasi lega,
Oj že se bliža tisti čas,
Ko gledal bo iz snega.

In takrat rožice sladko
Pod snežcem bodo spale,
Meglice bodejo samo
Nad njimi žalovale ...

Zvonimir.

V gozdu.

O gozd, zakaj več takó ne šumiš
Veselo nam, kakor si včasih?
Takrat si vesel bil, da se je srce
Ob tvojih naslajalo glasih.

Od zore jutranje v tajinstveni mrak
Kot v sanjah šumel si veselo;
A v tvojem okrilju je pevecv nebroj
Uspávanko mило ti pelo.

Pač včasih nad tabo drvil je vihar,
In padala zrna ledena,
Udarila vate z nadzemsko močjo
Še včasih je strela ognjena.

In takrat otožno si ti zašumel,
Kot pesem bi pel o usodi,
Ki vedno za nami z jekleno kosó
Kot zvesta družabn'ca hodi.

A zdaj, o prijetni gozdiček ti moj,
Mladostni so časi odcveli;
In ptički krilati so žalostno ti
Odhodnico tiho zpeli ...

Slavko Slavič.

Jesenski veter.

Jesenski veter piše
Čez brda in planjave,
Kot da bi jim sporočal
Poslednje še pozdrave.

Otožna pesem smrti
V naravi vsi odmeva,
In kot pogrebna sveča
Jesensko solnce seva ...

Taras Vaziljev.

Čez dobrave ...

Čez dobrave na perotih
Je jesen priplavala,
Z burjo je na zračnih potih
Glasno se zabavala.

Pa priplavala veselo
Z burjico je v našo vas,
Vse je vriskalo in pelo
In pozdravljalo na glas.

Njej se je smehljalo lice,
Ko je zrla radost to,
In hvaležnosti solzice
So polnile ji oko.

Pa košare je odprla
In delila sladki sad,
V radosne oči nam zrla,
V njih je gledala pomlad.

Zvonimir.

Jablane mlade ...

Jablane mlade
V vrtu stojé,
Jabolka rdeča
Z vejic visé.

Jablane mlade
V vejah šusté,
Jabolka pak se
Trdno držé.

Jabolka rdeča
Sladka so res,
Kar potresimo
Dol jih z dreves!

Le otresimo
Urno. jih zdaj,
Da bo za zimo
Lupiti kaj.

Semjonov.

Cvi, cvi, cvi ...

Cvi, cvi, cvi ...
V hruški se glasi — — —
Nekdo vedno v nji razsaja
In po strehi raja.

Cvi, cvi, cvi ...
Vsi smo nanj hudi;
Oj žival ta sladkosneda
Hruške nam objeda.

Cvi, cvi, cvi ...
V hruški se glasi:
Glejte, glejte polh že v pasti
Gor in dol lomasti! — — —

Stepin.

Vrana.

Vrana kraka kra, kra, kra,
Nimam hiše ne blaga;
Dom je moj puščoben gozd,
Hrane malo, večer post ...

Prišel pa bo zimski čas,
Huda lakota in mraz;
Zdaj strahu že trepetam,
Kaj pa takrat bo, ne znam.

Slavko Slavič.

Bolnik jeseni.

Jesenski čas nastopa že,
Rumen gozdič je in polje,
Čez čas pa zemljo sneg pokrije,
Da pod odejo odpočije.

Ah, sneg zapadel bo zemljó,
Dolino, polje, gozd, goró:
Pokril i mojo bo gomilo,
Kjer truplo bo si odpočilo.

Cvetoš.

Starček v gozdu.

Mrko ljubo solnce
Z neba danes sije,
Čez polje in gozde
Mrzla sapa brije.

V sanje zatopljen je
Gozd porumeneli;
Zadnjo pesem njemu
Ptički so zapeli.

Skozi gozd pa starček
Žalostno koraka,
Ogleduje drevje,
Tupatam počaka ...

Ah, li morda slutí,
Da se bliža doba,
Ko bo truden legel
V mirno krilo groba?

Cvetoš.

Na varnem.

Naši drobni Minki
Rožice cvetó,
Dasiravno zunaj
Kmalu zima bo.

Zunaj cvetke draži
Ostrozobi mraz:
„Hu, hu, kmalu tudi
Prišel bom po vas!“

Našo drobno Minko
Pa to ne skrbi,
Saj imamo v sobah
Gorke mi²peči.

Včasih pa nas solnček
Pride obiskat,
Pride žarkov plamen
K cvetkam pokramljat ...

Taras Vaziljev.

Naša nova hišica.

Naša nova hišica
Že je dograjena,
Streha s cvetjem pisanim
Vsa je opletena.

Vrhu strehe pa zelen
Smrekov je vršček,
Dve zastavi sta na njem,
Vije ji vetriček ...

Oj, sedaj pa pridi le,
Pridi, sněžec beli!
V topli naši hišici
Pevamo veseli ...

Sokolov.

Po ozračju ...

Po ozračju listi veli
Čez poljane plavajo,
Ž njimi vetri se veseli
Lahno poigravajo.

Kot pomladne zlate nade
V dalje lističi hité,
Pa nam kličejo: „Oj mlade
Dneve čuvaj si, srce!“ ...

Zvonimir.

Le veselimo se!

Žarko še z neba nam
Solnčece sije,
Radostno v prsih nam
Srčece bije.

Le veselimo se
Zlate mladosti,
Dokler nam sijejo
Dnevi radosti!

Kmalu prikimala
Zima bo bela,
Pa nam pregnala bo
Leta vesela.

Takrat, ah, žalosti
Bomo se vdali,
Dokler ne bodemo
V Bogu zapali ...

Semjonov.

Če te bi ne bilo . . .

Zagrnjena gora je v meglo,
Oj v meglo prav gosto in črno,
Če te bi ne bilo, bi solnček
Igral se z rosico srebrno — — —

Zagrnjeno srce je v megle,
Oj v megle prav goste in črne;
Če teh bi ne bilo, potem bi, potem bi,
Ubiral jaz strune srebrne . . .

Rastko Staroselski.

Oj, kam? . . .

Oj, kaj na svetu zadnje dni
Je žalostno tako!
Saj zlato solnce še gori,
Potoček hladen še šumi —
Pa solžno je oko!

Čez polje radost se pelja,
In ž njo hiti jesen,
Ostala žalost je doma
In beli snežec vrh gora —
Oj, kam hitiš, jesen? . . .

Zvonimir.

Dajte ognja in moči mi!

Dajte ognja in moči mi,
Pa zapel vam bom glasno,
Oj, zapel vam pesem tako,
Da plamtélo bo oko.

Srce v prsih bo drhtelo
In čutilo mladi raj,
Čelo bo se vam zjasnilo,
Kot bi prišel zlati maj.

Ptičke samega veselja
Bodo zažgolele spet,
Radost pomladanjih uric
Bo objela širni svet.

Cvetke bodo spet glavice
Radoštno priklanjale,
Pa o raju bodo zlatem
Sladke sanje sanjale.

Kamnje v gori se budilo
In bo čulo pesmi glas,
Oj, nebo se bo zjasnilo
Pa bo prišlo k zemlji v vas.

Oj, nebo se bo zjasnilo,
Sreča bo objela svet,
Ptičke bodo vam zapele,
Kot pomlad bi prišla spet.

Ptičke bodo vam zapele.
Radost prišla k vam bo v vas . . .
Dajte ognja in moči mi,
Da zapojem vam na glas!

Zvonimir.

Jesen po vrtu hodi . . .

Jesen po vrtu hodi . . .
Oj rožica
Ubožica,
Le varno skrita bodi!

Jesen po vrtu hodi . . .
Ne s kôšico —
Pa z rôsico
Smrt bridko s sabo vodi.

Po logu se sprehaja — — —
Oj ptičica
Samičica — — —
Poleti s tega kraja!

A k meni ni jeseni —
Cvetè mi maj,
Kakor nekdáj
Vsi upi so zeleni . . .

M. Posavska.

Pozabljena molitev.

Meka mati je imela edinega sina. Bil je komaj dvanajst let star, sicer dobrega in usmiljenega srca, samo malo lahkomišljen, ali, kakor pravimo, vihrav. Vsak hip je bil drugih misli. Zbolela pa je mati ter legla na smrtno postelj. Srce se ji je krčilo, ko je spoznala, da ji je umreti in da bode zapustila sina brez skrbnega varstva — zapuščenega na tem božjem svetu. Britko je plakal sinček, ko mu je umirajoča mati dajala zadnji blagoslov in ko se je zadnjikrat poslavljala od njega. Dolgo je premišljevala, kaj naj bi mu še slednjič položila v spomin in srce, da bi ga vodilo v njegovem življenju. In kar se ji je zdelo najbolje, kar je spoznala za najpotrebnejše, rekla mu je solznih oči: „Iz vseh viharjev življenja, ljubi sin, reši vsaj eno! Ne pozabi molitve!“ Kmalu nato je mirno v Gospodu zaspala — skrbna mati.

In sin je prišel med ptuje ljudi, šel se je učiti rokodelstva — in dobro mu je bilo. — Njegova ljubeznjivost in prijaznost mu je pridobila marsikatero prijateljsko srce. Ravno to pa je bilo njemu v nesrečo. Njegova vesela družba, ki se mu je hinavsko laskala, ga je izpeljala na napačna pota. Mnogokaj se je naučil, med drugim tudi marsikaj grdega in pregrešnega, kar ga je stalo ves prisluženi in prihranjeni denar. Zašel je v bedo in stisko. Moral je potovati in potovati po svetu, marsikje celo bežati, da ga ni dosegla roka pravice. Nikjer pa ni našel več miru.

Preteklo je deset, dvajset, trideset let. Postal je že ves siv in vel. Njegovo telo je oslabelo in zapuščale so ga moči. Zbudi se v njem želja po tihem kotičku, kjer bi se mogel odpočiti zadnje dni svojega življenja. Pa se spomni na svoj rojstveni kraj. Edino tukaj si upa še najti kakih znancev, ki bi ga podpirali na stara leta, ki bi mu sladili zadnje ure razburkanega življenja. Ubere tedaj pot proti domu. Čimbolj pa se bliža domačiji, tem tesneje mu je pri srcu, vsaj tako se mu je dozdevalo.

Neke nedelje v rano jutro je bilo, ko se je bližal domači vasi. Pred njim je veličastno vzhajalo zlato solnce ter obsevalo njemu znane livade, njive in gozde ter njegovo rojstno vasico. Ravno kar so zapeli zvonovi v župni cerkvi, ter prijazno vabili k službi božji, ki se je imela sedaj pričeti. Po potih so šli urnih korakov praznično oblečeni ljudje v božji hram, počastit Najvišjega, ker danes je njegov dan. Naš popotnik obstoji. Upre se na svojo beraško palico. Bilo mu je tako britko, tako tužno pri srcu, da mu je postajalo vroče in mrzlo čelo. Pred saboj zagleda domačo hišo in poleg nje prijazni vrtiček.

Takoj spozna stare lipe sredi trga, pod katerimi se je tolikrat igral kot otrok. Gleda, kako hité ljudje po kamenitih stopnicah v cerkev, v katero je tudi on nekdej rad zahajal. Rad bi molil tudi zdaj, pa ne more, rad bi plakal, pa oči so suhe in prazne, kakor njegovo srce.

Poleg cerkvice zazrè pokopališče, kjer je našla njegova mamica večni mir in pokoj. Vedno težje sope, — zazdi se mu, kakor bi ga klicala mati iz tihega groba: „Kje si pozabil svojo molitev?“ In berač jame plakati. Obraz zakrije z rokami. Kaj je bil nekdanj, kaj je sedaj — ta misel mu žalosti dušo, in srce mu hoče počiti. Ves se trese, mrzel pot mu stopi na čelo. Skoraj nezavesten zakliče: „Oj, že pred tridesetimi leti sem izgubil svojo molitev.“ Oči obrne proti nebu, kar že tako dolgo ni več storil. Kakor bi ga mogel kdo gori čuti? In glej, čul ga je nekdo, zato mu postane srce zopet mirno in mehko. Zlahka sklene roke ter poklekne v mehko travo. Ko pa je naznanil zvon iz vaške cerkve, da se vrši tam najimenitnejši del sv. maše — povzdigovanje, izvijejo se mu iz globočine duše besede: „Moj Gospod in moj Bog!“

Ko so se pa vračali ljudje od svetega opravila domov, našli so na holmcu ubogega prosjaka na smrt bolnega. Dvignili so ga ter nesli v vas, kjer je čez teden dni spravljen z Bogom mirno zaspal. „Moj Gospod in moj Bog!“ bile so njegove zadnje besede.

Potreba.

Stara ženica, vdova nekega poljedelca, je zaklala o sv. Katarini dve svinji. Bila je tako umna gospodinja, da ji ni bilo treba možaka, ki bi ji razsekal svinji in spravlil slanino; vse je storila sama. Razrezala je slanino na plošče, pa jo dela v dim sušit. To je videla mala vnukinja in jo vprašala: „Čemu spravljate slanino, babica?“

„Draga moja“, odgovori starica, „spravila sem slanino za potrebo. Kadar pride potreba, bo slanina dobra.“

Minulo je mesec dni, ko pride v vdovino hišo berač. Vdove ni bilo doma, odšla je na polje; ostala je doma samo vnukinja.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ pozdravi prosjak.

„Na veke! Amen.“ odgovori deklica.

„Kje je babica?“ vpraša prosjak.

„Na polju“, odvrne deklica.

„Daj mi košček kruha, ljubo dete! Potreba je v moji hiši“, poprosi berač.

„Potreba? Hočem ti nekaj drugega dati. Vzemi tole slanino! Babica jo je spravila za — potrebo.“

Prosjak hvaležen vzame slanino in odide. Ko pa pride starka domov in vse zvê, ji je hotelo počiti srce. Odslej ni več puščala vnukinje same doma, ampak jo je vselej vzela s seboj. Za hišo pa si je kupila ključ in jo zaklepala.

France Brzin.

Listje in cvetje.

Iz zaklada naših pregovorov.

51. Pravi kovač se ne boji dima.

Dokler sta bila Adam in Eva še v raju, sta morala sicer tudi delati, a delo jima je bilo prijetno, nekako tako kakor je zdaj otrokom kratkočasno igranje. Vse drugače pa je bilo potlej, ko sta se bila pregrešila. Bog je napovedal Adamu kazen: „V potu svojega obraza boš služil kruh in trdo obdeloval zemljo,“ Evi pa: „Veliko boš trpela s svojimi otroci.“ Odslej je delo človeku neprijetno in je združeno z raznovrstnimi težavami. Vsak stan čuti poleg skupnih težkoč še posebne stanovske nadležnosti.

Pregovor nam navede za zgled kovača. To veste, da ima kovač razna težka opravila. Težavno mu je delo samo, ker mora trdo udarjati s težkim kladivom; ker je vedno blizu ognja, trpi vročino in žejo. Tam, kjer je ogenj, je pa poleg vročine nadležen tudi dim. In naš pregovor imenuje samo to težavo kovaškega stanu, sicer dovolj nadležno, vendar ne največjo, ter hoče reči, da dober kovač se ne straši težkoč svojega dela, posebno pa ne onih, ki se laže prenašajo.

Zdavno pa že veste, da pregovori radi pripisujejo nemu, kar velja tudi mnogim drugim. Torej tudi lahko razvidite pomen tega kovaškega pregovora: Vsak stan ima težave, a izvrsten človek se jih ne plaši, jih radovoljno prenaša; posebno pa se ne ustraši premnogih manjših sitnosti, ki so združene s stanovskimi dolžnostmi.

Res je nekaj posebnega v človeškem življenju, da se nam najbolj težko zdi ono, kar nam je zapovedano, kar nam nakladajo stanovske dolžnosti, dasi je samoobsebi večkrat le malenkost. Čestokrat se zdi človeku, kot bi njegova stanovska opravila obdajal neprijeten dim, druga pa obsevala prijetna solnčna svetloba. In ta navidezni strah premaga marsikaterega lenega in polovičarskega človeka. Slabemu kovaču n. pr. se zdi povsod prijetnejše nego v kovačnici, češ, kdo bo požiral ves dan mučni dim, saj bi še oslepel itd. Pravi kovač pa se ne boji dima.

Torej je naš pregovor trpko očitaneje vsem onim, ki tožijo in zdihujejo radi težav stanovskih dolžnosti, posebej pa še onim, ki se pritožujejo radi manjših stanovskih sitnosti. N. pr. učencu, ki se ves otožen vrača s počitnic ob pričetku šolskega leta, daje pogum: Pravi dijak se ne boji šole in učenja! Leni dekli, ki vedno godrnja, da mora zgodaj vstajati, da ima toliko potov, pa da ne sme ničesar storiti po svoji volji itd., svarilno očita: Pravi posel se ne boji takih težav, ker vé, da take reči zahteva njegov stan in da ni lepo, če se človek preveč smili — sam sebi!

Rešitev šaljive zastavice v štev. 9.

Nanos.

Prav so rešili: Majaron Joško, dijak v Borovnici; Štelcar Josip, sluga kn.-škof. pisarne v Mariboru; Florian Helena, učenka v Kranju; Kosi Jelica in Marica, učenki v Središču; Ostic Anica in Budja Mimica, učenki V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Scheligo Irma, nadučit. hčerka pri Sv. Jederti nad Laškimi; Poš Ljudmila, Lesnika Frida, Markuš Antonija, Podpečan Hedviga, učenke IV. razr. pri Sv. Ani na Krembergu; Valjavec Fr., Schnabel R., Vidic Leop., Grašek Št., Žargi Ivan, učenci v Kamniku.

Izmed mladega sveta.

V Begunjah na Gorenjskem so presvetli gospod knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič o priliki sv. birme napravili izredno veselje mladini svojega rojstnega kraja. Podarili so 50 vezanih „Vrtcev“ in 150 „Angelčkov“. Srčno se zahvaljujejo prevzvišenemu Darovatelju oveseljeni obdarovanci in želé, da bi jim obilno povračal njih detinsko ljubezen božji Prijatelj otrok!

„Vrtcev“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripraviški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.